

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

Друга Секція

Справа «Олександр Булінко проти України»

(Заява № 9693/02)

РІШЕННЯ

Страсбург

21 червня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Булинко проти України»

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. Коста, *Голова*,

п. Р. Тюрмен,

п. В. Буткевич,

п. М. Угрехелідзе,

п. Е. Фура-Сендстрьом,

п. Д. Йочене,

п. Д. Поповіч, *судді*,

та пані С. Долле, *секретар секції*,

після обговорення в нарадчій кімнаті 31 травня 2005 року,

вносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 9396/02), поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі — Конвенція) громадянином України Олександром Івановичем Булинком (далі — заявник) 7 червня 2001 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений Уповноваженими — пані Валерією Лутковською, яку змінила пані Зоряна Бортновська.

3. Заява була передана до Другої Секції Суду (п. 1 правила 52 Регламенту Суду). Зі складу секції була створена палата в порядку, встановленому п. 1 правила 26 Регламенту, яка розглядала справу (п. 1 статті 27 Конвенції).

4. 2 липня 2003 року скарги заявника за п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1 щодо невиконання рішення Торезького міського суду від 2.02.2001 р. були направлені на комунікацію з Урядом-відповідачем. Того ж дня Суд вирішив, що може бути застосовано п. 3 ст. 29 Конвенції і прийнятність та суть скарги будуть розглядатись разом.

5. І заявник, і Уряд подали свої зауваження щодо прийнятності та суті (Правило 54-А).

ФАКТИ

6. Заявник народився в 1931 році і помер 19 червня 2003 року. Листами від 12.12.2003 р. та 27.09.2004 р. донька заявника пані Т. О. Швайко повідомила Суд про свій намір надалі підтримувати заяву.

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

7. Заявник був колишнім працівником державної шахти «Донецька» (далі — шахта). В період роботи на шахті заявник отримав професійне захворювання. У 1995 році медична комісія перевірила стан здоров'я заявника, після чого він був визнаний інвалідом другої групи, тобто особою, що втратила 80 % працездатності.

8. У зв'язку з висновком медичної комісії шахта вирішила виплатити заявнику одноразову допомогу в сумі 5573,00 грн¹. Шахта також призначила заявнику щомісячну допомогу, але її не виплачувала.

9. У березні 2001 року заявник звернувся до суду з позовом про стягнення з шахти невиконаної щомісячної допомоги. 26.02.2001 р. Торезький міський суд зобов'язав шахту сплатити заявнику 17 037,19 грн² як компенсацію за затриману виплату допомоги з непрацездатності.

10. 28 березня 2001 року виконавчий лист, виданий Торезьким міським судом за № 2-932 від 26.02.2001 р., був наданий для виконання відділу Державної виконавчої служби Торезького міського управління юстиції.

11. 30 березня 2001 р. державний виконавець виніс постанову про відкриття виконавчого провадження у справі.

12. 18 квітня 2001 р. державний виконавець наклав арешт на банківський розрахунковий рахунок шахти, а 17 травня 2001 р. на майно шахти.

13. 6 травня 2001 р. Торезький відділ виконавчої служби повідомив заявника про те, що найближчим часом рішення не може бути виконане в зв'язку з відсутністю коштів у шахти.

14. 10 жовтня 2002 року заявник повідомив Суд, що виконавче провадження ще тривало.

15. 16 травня 2003 року з'явилися необхідні кошти і 19 травня 2003 року відділення Державного казначейства у м. Шахтарську Донецької області сплатило заборгованість заявнику.

16. Відповідно до інформації, наданої представником заявника, він отримав всю суму компенсації, присуджену рішенням Торезького міського суду, 25 травня 2003 р.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА

17. Національне законодавство та практика викладені у рішенні по справі «Ромашов проти України» (№ 67534/01, пп. 16-18, від 27.07.2004р.).

ПРАВО

18. Заявник стверджував, що невиконання рішення, винесеного на його користь, становить порушення ст. 3 Конвенції, яка передбачає таке:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

19. Заявник скаржився на рабство, посилаючись на п. 1 ст. 4 Конвенції, який передбачає таке:

«Ніхто не може триматись в рабстві або в підневільному стані».

20. Далі заявник скаржився на неспроможність державних органів виконати рішення від 26.02.2001 р. в належний строк. Він стверджував про порушення п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції, які передбачають таке:

«Кожен при вирішенні спору щодо його цивільних прав і обов'язків (...) має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. (...)».

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права. Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

I. ПРИЙНЯТНІСТЬ

A. Відповідності правила *Iocus standi* щодо пані Швайко

21. Заявник помер в червні 2003 року. У листопаді 2003 року та вересні 2004 року донька заявника повідомила Суд про своє бажання далі підтримувати заяву.

22. Суд звертає увагу, що ця справа стосується майнових прав, які, в принципі, передаються спадкоємцям, при цьому присутній близький родич заявника, який має бажання надалі продовжувати справу. За цих обставин Суд вважає, що донька заявника (далі — спадкоємиця) може провадити провадження замість заявника для продовження цього провадження. Однак в подальшому тексті посилання будуть робитись на заявника.

B. Скарги за статтею 3 Конвенції

23. Суд вирішував у багатьох випадках, що ст. 3 Конвенції закріплює одну з фундаментальних цінностей демократичного суспільства. Вона абсолютно забороняє тортури та нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження або покарання, і незалежно від обставин та поведінки потерпілого (див. серед інших рішення у справах «В. проти Сполученого Королівства», № 24888/94, п. 69, ЄСПЛ 1999-IX, «Лабіта проти Італії», № 26772/95, п. 119, ЄСПЛ 2000-IU).

24. Проте, Суд не знаходить у справі доказів того, що тривале невиконання рішення, винесеного на користь заявника, становить нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження.

25. Відповідно, у цій частині заява є очевидно необґрунтованою і має бути відхилена відповідно до пп. 3 та 4 ст. 35 Конвенції.

B. Скарга заявника за пунктом 1 статті 4 Конвенції

26. Суд зазначає, що твердження заявника щодо пункту 1 статті 4 Конвенції випливають з того факту, що він не отримав винагороду за виконану ним роботу. Далі Суд зауважує, що заявник виконував його роботу добровільно, а його право на винагороду ніколи не заперечувалось. Відповідно, спір включає цивільні права та обов'язки, при цьому не торкається будь-яких елементів рабства в сенсі цього положення.

27. За цих обставин Суд вважає, що ця частина заяви є також очевидно необґрунтованою і має бути відхилена відповідно до пп. 3 та 4 ст. 35 Конвенції (див ухвалу у справі «Сокур проти України», № 29439/02, від 26 листопада 2002 року).

Г. Скарги заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 1

28. Уряд стверджував, що заявник не може більше вважатися жертвою порушення Конвенції, оскільки він отримав всю суму заборгованості за рішенням суду. Також Уряд зазначав, що заявник не вичерпав національні засоби захисту стосовно діяльності Державної виконавчої служби та прискорення виконавчого провадження.

29. Заявник не погодився з цим твердженням.

30. Суд звертає увагу, що ці заперечення вже відхилялись у ряді рішень Суду (див. серед інших рішення у справі «Ромашов проти України», № 67534/01, пп. 23-33, від 27.07.2004 р.). Відповідно, Суд відхиляє попередні заперечення Уряду щодо прийнятності і проголошує цю частину скарг заявника прийнятними. На цій же підставі Суд вирішує, що скарга заявника за статтею 1 Протоколу № 1 не може бути відхилена і проголошується прийнятною.

II. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОВОГО ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

31. Уряд повторював, що в зв'язку з тим, що рішення було виконано, пункт 1 статті 6 Конвенції порушено не було. Уряд вважав, що строк, протягом якого рішення було виконано, був розумним. До того ж невиконання рішення було пов'язано з важким фінансовим становищем в державі. Державна виконавча служба здійснила всі можливі заходи, передбачені законодавством, для виконання рішення.

32. Заявник не погодився з цим твердженням.

33. Суд зауважує, що рішення суду від 26 лютого 2001 року залишалось невиконаним тривалий період часу. Зокрема, рішення залишалось частково невиконаним до 19 травня 2003 року, коли кошти були перераховані заявнику. Заявник отримав їх 25 травня 2003 року.

34. Таким чином, Суд вважає, що з огляду на неспроможність здійснити необхідні заходи для виконання рішення протягом двох років та майже трьох місяців державні органи позбавили п. 1 ст. 6 Конвенції його сенсу. Суд вважає, що наявна очевидна затримка у виконанні рішення з дати, коли виконавче провадження було відкрито, до дати, коли

рішення було виконано, а Уряд не надав будь-яких виправдань такій затримці (див. рішення у справі «Шмалько проти України» від 20.07.2004 р., № 60750/00, п. 45).

35. Відповідно, у цій справі було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції.

III. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОВОГО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 1 ПРОТОКОЛУ № 1 ДО КОНВЕНЦІЇ

36. Заявник стверджував, що в порушення статті 1 Протоколу № 1 було невинуватене втручання у його майнові права. Суттєва затримка у виплаті заборгованості позбавила заявника реального володіння його майном.

37. Уряд погоджувався, що рішення суду становить майно в сенсі статті 1 Протоколу № 1. Проте Уряд вважав, що статтю 1 Протоколу № 1 не було порушено, оскільки право заявника на присуджені йому кошти не ставилось під сумнів і його не було позбавлено власності. Уряд також зауважив, що затримка у виплаті коштів була зумовлена нестачею коштів у підприємства-боржника.

38. Суд нагадує свою прецедентну практику про те, що неможливість для заявника домогтись виконання судового рішення, винесеного на його чи її користь, становить втручання у право на мирне володіння майном, передбачене у першому реченні п. 1 ст. 1 Протоколу № 1 (див. рішення у справі «Войтенко проти України», п. 53).

39. Суттєва затримка у виплаті коштів заявнику у цій справі близько двох років та трьох місяців також становить втручання, яке Уряд належним чином не обґрунтував. Суд вирішує, що стверджувана відсутність коштів у державного підприємства не є виправданням такого порушення. Відповідно, у цій справі є порушення статті 1 Протоколу № 1.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

40. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

41. Заявник просив відшкодувати матеріальну шкоду у розмірі, пов'язаному з сумою, що належить йому відповідно до рішення суду. Далі він просив відшкодувати нематеріальну шкоду в сумі 50 000,00 доларів (40 000,00 ЄВРО).

42. Уряд не погодився з вимогами заявника як такими, що є безпідставними.

43. Суд не знаходить причинного зв'язку між констатованим порушенням та заявленою вимогою заявника щодо матеріальної шкоди. Проте об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику 1000 ЄВРО з огляду на його вимоги щодо нематеріальної шкоди та витрат, понесених заявником протягом підтримання заяви у Суді.

Б. Пеня

44. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги заявника за пунктом 1 статті 6 та статтею 1 Протоколу № 1 прийнятними, решту скарг заявника неприйнятними;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції;
4. *Вирішує*, що
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити доньці заявника, яка вважається представником всіх спадкоємців заявника, якщо такі є, суму, що складає 1000 ЄВРО (одна тисяча ЄВРО), як компенсацію нематеріальної шкоди та витрат в судовому провадженні плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;

(б) у випадку невиконання чи несвоєчасної виплати державою-відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського Центрального Банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку.

5. Відхиляє інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 21 червня 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С.ДОЛЛЕ
Секретар Секції

Ж.-П. КОСТА
Голова Секції